

Algemene Ledenvergadering VVBAD

Vlaams Parlement, Brussel – 17 maart 2014

STRATEGIE VOOR EEN INFORMATIEGESTUURDE OVERHEID

Bart Huybrechts, adjunct-kabinetchef van de Vlaamse minister voor Bestuurszaken, stelde tijdens zijn lezing de ‘strategie voor een informatiegestuurde overheid’ voor die de Vlaamse minister van Bestuurszaken lanceerde op 14 februari.

De gedachte dat de overheid een massa aan waardevolle informatie produceert en bewaart, is niet nieuw. Maar de nieuwe Vlaamse strategie wil deze “goudmijn” aan informatie maximaal ter beschikking stellen aan al haar gebruikers, zowel binnen de Vlaamse overheid als daarbuiten: burgers, bedrijven ... Na openbaarheid van bestuur en open data, is open informatie (meer dan enkel datasets) waarnaar gestreefd wordt.

Het doel van de nieuwe Vlaamse strategie zijn “nieuwe en betere informatiediensten”. Die zullen niet vergelijkbaar zijn met de huidige informatie-documentatie- of archiefcentra. Hoe die innovatieve vormen van dienstverlening er in hun definitieve vorm uit zullen zien is nog niet duidelijk. Of om het met de woorden van Huybrechts te zeggen: eerst moet een antwoord komen op de vraag “wat willen we doen?” Dan zullen bakjes en kabeltjes (lees de concrete technische uitwerking) wel volgen.

Het antwoord op “Wat willen we” wordt geformuleerd in zes doelstellingen met een uitdaging eraan gekoppeld. Hieronder o.a. de uitbouw van Digitaal Archief Vlaanderen en van het Archiefdepot in

Vilvoorde (de volledige lijst is te vinden op <http://www.bestuurszaken.be/informatiegestuurde-overheid>). Huybrechts beseft dat om dergelijk plan te doen lukken ook aandacht besteed moet worden aan de optimalisering van de eigen informatiehuishouding.

Nog een andere krachtlijn: het idee van een uniek loket. Dat gaat al een tijdje mee. Deze strategie wil een aantal oude knelpunten uit de weg ruimen door werk te maken van een centraal register van overheidsinformatie. Het moet een informatieknooppunt worden dat gekoppeld is aan meerdere databanken en systemen van de Vlaamse Overheid, en zal problemen moeten onderwerpen als meervoudige

gegevensopvraging en zal ook de broodnodige beheersafspraken stroomlijnen.

Maar de ambities liggen hoger. Met de strategie hoopt men op termijn een ‘informatiemarkt’ te creëren, waar iedereen kan gaan winkelen en overheidsinformatie hergebruiken voor al dan niet commerciële doeleinden. Gehoopt wordt dat dit hergebruik economische innovatie zal stimuleren. De kleine informatiepartners worden niet vergeten: ook de gemeenten zullen actief worden betrokken bij dit project.

Hermione L’Amiral

GEEN INFORMATIE ZONDER COMMUNICATIE (EN OMGEKEERD)

Karl Musschoot, Afdeling Communicatie - Departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid

Traditioneel gaat het hier om twee gescheiden disciplines, elk met hun eigen kanalen, systemen en specialisten. Maar wat ben je met informatie die er staat, als die niet kan worden gecommuniceerd? En hoe relevant is je communicatie als die niet terugvalt op informatie? Informatiesystemen kennen we onder de vorm van bibliotheekcollecties, databanken, bestuursdocumenten, enzovoort. Communicatie wordt onder andere verspreid onder de vorm van nieuws of

via websites en intranetpagina’s. De toegang tot beide is vaak heel verspreid.

Daarom heeft de dienst Communicatie bij de Vlaamse overheid een model uitgewerkt waarin er een kruispunt ontstaat tussen informatiesystemen en communicatiekanalen. Dit is gebaseerd op wat de burger wil weten en wat men kan aanbieden. Men gaat ook niet langer uit van de functies van bibliothecarissen en redacteur of journalisten, maar spreekt over kenniswerkers.

In een eerste fase is er een strategie uitgewerkt voor het Departement

Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid (DAR). Zij hebben momenteel verschillende interne en externe kanalen, waardoor het soms onduidelijk is waar men welke informatie kan terugvinden.

Men gaat dus alle kanalen van het DAR op één site samenvoegen. Waarbij men afhankelijk van zijn profiel, de nodige informatie kan terugvinden. Men gaat hier werken met de domeinnaam Vlaanderen.be, die binnenkort in gebruik gaat. Zowel front als backoffice zal langs deze weg kunnen werken. De site zal meer talig opgesteld worden, om alle burgers zo goed mogelijk

te informeren. Hij zal thematisch opgebouwd worden, om de navigatie laagdrempelig te houden. Ze streven naar een eerlijke, open, geloofwaardige en transparante communicatie, die bovendien politiek en commercieel neutraal is.

In twee achtereenvolgende stappen zal eerst een toekomstvisie worden uitgewerkt en daarna zal men onderzoeken of dit nuttig kan zijn voor andere diensten. Op deze manier ontstaat er een kruispunt voor informatie en communicatie, waar alles voor en door iedereen gebeurt.

Saskia De Schepper



V.l.n.r. Bart Caron, Jean-Jacques de Gucht, Jo Buelens (moderator), Paul Delva en Marius Meremans.

POLITIEK DEBAT

Het laatste luik van de jaarlijkse ledenvergadering was een debat met 4 politici over het VVBAD-memorandum (zie ook META). Aan het woord kwamen **Marius Meremans** (NVA), **Paul Delva** (CD&V), **Jean-Jacques De Gucht** (Open VLD) en **Bart Caron** (Groen).

Moderator **Jo Buelens** begon met de politici te vragen wat zij uit het VVBAD-memorandum als prioriteiten zouden halen. Voor Marius Meremans blijft de openbare bibliotheek een eerste-lijnsvoorziening. De overheid moet blijven investeren in

kwaliteitsvolle bibliotheken, ondanks onvermijdelijke besparingen. Als tweede prioriteit noemde hij de digitalisering en als derde het belang van erfgoedcollecties, waar de achterstand op het vlak van de digitalisering ingehaald moet worden.

Paul Delva stelde als eerste prioriteit de noodzaak aan goed opgeleid personeel. Delva en zijn partij zijn voorstander van een opleiding op bachelor niveau voor bibliotheekmedewerkers. Hij voegde er wel aan toe dat de overheid de hogescholen niet kan verplichten om opleidingen in

te richten maar, als de vraag gesteld wordt, zal CD&V die steunen. Andere prioriteiten zijn het decreet Lokaal Cultuurbeleid en de BBC (beleids- en beheerscyclus). De lokale besturen hebben meer autonomie gekregen om beleid te voeren en de plannlasten zijn verminderd maar P. Delva vreest dat de cultuursector harder dan nodig het slachtoffer van besparingen wordt. Als laatste prioriteit vermeldde Delva mediawijsheid. Deze legislatuur is het kenniscentrum mediawijsheid opgericht en de bibliotheeksector kan hierin een belangrijke rol spelen.

Ook voor Jean-Jacques De Gucht zijn goede opleidingen de eerste prioriteit, voor bibliotheken zowel als voor archieven. In tegenstelling tot Delva meende hij dat de politiek wel kan ingrijpen in het aanbod en opleidingen moeten durven opleggen aan de onderwijssector. Tweede prioriteit is digitalisering. Toegang tot informatie voor alle burgers en ook het bewaren van die informatie zijn hier twee topics. Ten slotte had De Gucht het over het e-boekenplatform dat verder met de privésector ontwikkeld moet worden via PPS (Publiek-private Samenwerking).



Voor Bart Caron (Groen) is het lokale cultuurbeleid de eerste prioriteit. De BBC geeft kansen om het cultuurbeleid beter in het gemeentelijk beleid te kaderen maar er zijn te weinig outputcriteria om de werking van de bibliotheken te beoordelen. Caron suggereerde ook dat de slinger misschien te veel naar de lokale besturen is doorgeslagen. Het cultuurbeleid is altijd een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de verschillende bestuursniveaus geweest en dat moet zo blijven, desnoods moet de Vlaamse overheid opnieuw bepaalde criteria invoeren. Ten tweede vernoemde Caron de erkenning van de erfgoedbibliotheken en als derde het e-boekenplatform. Caron zei de resultaten van het proefproject af te willen wachten maar hij meende toch dat de drempels te hoog zijn en dat we met dit experiment geen doorbraak van het Vlaamse e-boek zullen realiseren.

Als tweede vraag sneed de moderator de relatie tussen de verschillende bestuursniveaus aan. Voor veel onderwerpen zijn verschillende niveaus bevoegd, Vlaams, federaal en in veel gevallen ook Europees. Hoe zien de politieke partijen het overleg daartussen? De Gucht zag in het culturele samenwerkingsakkoord dat deze legislatuur met de Franstalige Gemeenschap is afgesloten een middel om de dialoog met het federale niveau aan te gaan. In zijn visie overleggen de twee Gemeenschappen met elkaar en gaan dan samen naar de federale regering. Ook de nieuwe senaat die een ontmoetingsplaats voor de gemeenschappen moet worden, kan een rol spelen. Bart

Caron benadrukte dat de Vlaamse overheid nog veel te verkokerd is en tegenover het lokale beleid soms te veel als keizer-koster optreedt. Paul Delva maakte een zelfde analyse maar vond wel dat er de voorbije vijf jaar stappen in de goede richting waren gezet. Als voorbeeld gaf hij "cultuur-educatie" waar de departementen Cultuur en Onderwijs goed samenwerken.

Dat Europa almaar belangrijker wordt, is een feit maar Caron kijkt er toch met enige scepsis naar. Europa ziet alles te veel vanuit een economische invalshoek en beschouwt (culturele) subsidies te gemakkelijk als een verstoring van de vrije marktwerking. De N-VA trekt de kaart van het bicom-munautair beheer van de federale culturele instellingen en is voorstander om de gemeenschappen rechtstreeks met Europa te laten onderhandelen over hun eigen bevoegdheden, zoals bijv. cultuur.

Een volgend onderwerp dat Jo Buelens aansneed was het e-boek. Open VLD meent dat uitgeverij en boekhandel betrokken moeten worden bij de uitwerking van een e-boekenbeleid. Als de privésector hierbij betrokken wordt, zullen we in een positieve spiraal komen. Publiek-private samenwerking kan hier ook een goed instrument zijn. De Gucht pleitte ook voor samenwerking met Nederland, voor onze uitgeverij een belangrijke markt die te weinig benut wordt.

Bart Caron haalde het voorbeeld van een literatuurliehebster aan die ondertussen al 3000 boeken illegaal gedownload heeft en meende dat het

huidige beleid geen toekomst heeft omdat het niet zal kunnen concurreren met het illegale aanbod. Een publiek e-boekenaanbod moet actueel zijn en met een zeer goede downloadkwaliteit. Marius Meremans vond het niet correct dat je voor een e-boek leengeld moet betalen en voor een papieren versie niet maar in welke richting hij dan wil evolueren, liet hij in het midden. Paul Delva vond ten slotte dat de uitgeverij meegenomen moeten worden als we van het e-boek een succes willen maken. Hij vergeleek de koudwatervrees van veel uitgeverij met de tegenstand van handelaars tegen auto-vrije straten. Eens die er zijn en men de voordelen ervaart, gaat men vlug overstag.

Een laatste vraag ging over het lokale cultuurbeleid en BBC. Buelens gaf in primeur enkele cijfers uit de recente enquête van de VVBAD over de besparingen bij de openbare bibliotheken. Een derde van hen moest in 2014 meer dan 10 procent besparen en een vijfde verwacht voor volgend jaar een nieuwe vermindering van de budgetten. Vier op de tien bibliotheken heeft te maken met een daling van haar personeelsbestand.

Volgens Bart Caron besparen de gemeenten op alles, niet alleen op cultuur. Hij hield nog een pleidooi voor intergemeentelijke samenwerking op regionaal niveau. Hij stelde verder dat de sector minder op de middenklasse moet inzetten maar op groepen die de weg naar de bibliotheek niet of onvoldoende vinden. Ook Meremans pleitte voor meer samenwerking tussen

bibliotheken en wil dat de Vlaamse overheid zo'n samenwerking financieel honoreert. In het algemeen moet de Vlaamse overheid meer incentives geven om lokale cultuur te ondersteunen, ook naar doelgroepen. Paul Delva wees op de voorziene evaluatie in het decreet lokaal cultuurbeleid na drie jaar. Die evaluatie moet met de sector gebeuren.

De Gucht wees op wat hij een groot probleem met de BBC, noemde. BBC focust alleen op prioriteiten, alles wat daarbuiten valt, komt niet in beeld en zoiets maakt oppositie in een gemeente vleugellam. Ook hij wees op het belang van een goede evaluatie die naar de meest effectieve besteding van de middelen moet leiden, want besparen blijft het orde-woord. "Maar beter één goed uitgeruste bibliotheek dan drie slecht werkende wijk-bibliotheken" besloot Jean-Jacques De Gucht.

Geert Puype

FAAD-studievoormiddag: De nieuwste onderzoekslijnen in archiefland

Vrij Universiteit Brussel, Brussel - 29 maart 2014

Op 29 maart hield het Forum voor Afgestudeerden Archivistiek en Hedendaags Documentbeheer (FAAD) zijn jaarlijkse studievoormiddag op de campus van de Vrije Universiteit Brussel. Het onderwerp van deze studiedag waren de nieuwste onderzoekslijnen in archiefland.

De studiedag ging van start met een welkomstwoord door de voorzitter **Dieter Viaene**. Hij besprak het 25-jarige bestaan van de opleiding en de evolutie die de opleiding in deze periode doormaakte. Daarnaast werd Professor Gustaaf Janssens naar aanleiding van zijn emeritaat in de bloemen gezet. De voorzitter benadrukte zijn verdiensten voor de opleiding en voor het vakgebied van de archivistiek in het algemeen.

De eerste spreker van deze studievoormiddag was **Bart Ballaux**. In zijn lezing 'Over de bomen en het bos: issues in records management' blikte hij terug op de verschillende stromingen in het records management. Hij deed dit aan de hand van een analyse van de gebruikte terminologie in de verschillende vaktijdschriften door de tijd heen. Een voorbeeld dat hij aanhaalde was de opkomst van de verschillende archiefstandaarden en de implementatie van archiefbeheersystemen. Ook de toekomstige onderzoekslijnen in records management werden door hem belicht.

De tweede spreker was **Eddy Put**. Zijn lezing had als titel 'Archiefen als ruïnes, hooimijten en ijsbergen. Enkele

onderzoekslijnen uit de 'klassieke' archiefwetenschap'. Aan de hand van metaforen behandelde hij een aantal pijnpunten in de archiefsector. De ijsberg staat bijvoorbeeld symbool voor het idee van hidden collections en de speurtocht hier naar toe.

Tijdens de pauze werden er verkiezingen gehouden voor een nieuw bestuurslid. Wim Lowet van het Centrum Vlaamse Architectuurarchieven werd met unanimité van de stemmen gecoöpteerd in de stuurgroep.

Bart Severi belichtte in zijn lezing 'Verzoenen van vraag en aanbod: stages bij de Vlaamse overheid' de brede waaier aan stagemogelijkheden bij de Vlaamse Overheid. Hij poneerde dat er geen grenzen zijn aan het vakgebied. Hij stelde ook minder traditionele onderwerpen voor stages voor, zoals een meer juridische invalshoek, beleidsprojecten, ontwikkelen van procedures ... Ook trok hij het aanbod aan stagiaires open, dus niet alleen archivariissen in opleiding, maar ook ICT'ers, informatiewetenschappers ...

Als laatste besprak **Frank Scheelings** het nieuwe stagesysteem, waarbij er gewerkt wordt met onderzoekslijnen. Hij legde onder meer uit op welke manier archiefinstellingen een stagiair(e) kunnen aanvragen en aan welke voorwaarden ze moeten voldoen. De studievoormiddag werd afgesloten met een vragenronde.

Wendy Van De Camp

> Voor de presentaties zie ook www.faad.be